

Naar een verantwoord faunabeleid?

HARM NIESEN

Sinds de invoering van de Wet natuurbescherming op 1 januari 2017 is er weer behoorlijk wat veranderd. En tot nog toe hebben we in de praktijk niets, werkelijk niets, aan positieve elementen kunnen bespeuren in deze veranderingen.

Geen toeval natuurlijk, maar een verlaat uitvloeisel van de plannen van staatssecretaris Henk Bleker. Zijn motto was: deregulering, minder bemoeienis van de landelijke overheid en vooral, niets méér doen dan internationale afspraken nu eenmaal vereisen. De latere staatssecretaris Martijn van Dam heeft dit in de wet weten te verankeren. Met als gevolg dat de provincies nu in nog veel grotere mate verantwoordelijk zijn voor het beleid ten aanzien van flora en fauna. Met als gevolg behoorlijk grote verschillen, die sterk afhankelijk zijn van de politieke samenstelling van de colleges van Gedeputeerde Staten. De Provinciale Statenverkiezingen van maart dit jaar kunnen grote consequenties hebben voor het natuurbeleid in de provincies de komende jaren.

Oostvaardersplassen

Een wel zeer sprekend voorbeeld daarvan is de radicale omslag in het beleid ten aanzien van de

grote grazers in de Oostvaardersplassen (OVP). Bijna 30 jaar lang voerde Staatsbosbeheer daar een beleid van "proactief" beheer: niet mee bemoeien, een wintersterfte van 20–30 % is onder wilde dieren niet ongebruikelijk en ernstig lijdende dieren worden geschoten.

Twee wetenschappelijke commissies, waarin ook buitenlandse deskundigen zaten, achtten dat verantwoord. Jagers, boeren en paardenliefhebbers niet, uit jaloezie of omdat de dieren er door mensen zijn uitgezet en het er nooit van is gekomen - met dank aan Bleker - om de dieren veel meer ruimte te geven, minstens tot in de uiterwaarden van de grote rivieren. En dan had zelfs de wolf zich er wellicht kunnen vestigen...

Maar we zullen het nooit weten. De provincie Flevoland kreeg het plotseling voor het zeggen en gooide het roer radicaal om. Geen stervende dieren meer in de OVP en veel meer ruimte voor recreatie in het gebied. Naar onze stellige overtuiging ontbreekt de juridische onderbouwing hiervoor volledig. Er is slechts het advies van de commissie Van Geel en er is geen goedgekeurd Faunabeheerplan waarin nauwkeurig omschreven staat hoe en wanneer er eventueel op edelherten kan worden geschoten. En er is op geen enkele manier vastgesteld dat door het afschot van de herten de zeearend niet zal worden verstoord. Zie ook pagina 12. Met hoofdzakelijk deze twee argumenten hebben we in twee zittingen de voorzieningenrechter niet kunnen overtuigen.

Van het bestuur

Wanneer de bodemprocedure plaats vindt is nog niet bekend, maar te vrezen valt dat er dan inmiddels niet veel edelherten meer over zijn.

Vrijstellingen

Een tweede aantasting van de bescherming van bijna alle vogels en zoogdieren in ons land is de mogelijkheid dat de provincies lijsten mogen vaststellen van "Algemene soorten" die wel eens schade of zelfs alleen maar "overlast" (ook dat is nieuw!) kunnen veroorzaken. Als die "Vrijstellingslijsten" eenmaal zijn vastgesteld kunnen deze soorten worden bestreden zonder dat daar nog een ontheffing voor hoeft te worden verleend en zonder dat daartegen nog kan worden geprocedeerd. Zie ook het vorige artikel. De provincies zijn nog volop bezig met die vaststelling en wij hebben nu onze handen vol om in alle provincies te proberen de meest bizarre schendingen van de beschermde status van deze soorten tegen te houden. Daarbij valt het op, hoe een grote meerderheid van de provinciale ambtenaren schaamteloos alles in het werk stelt om te voldoen aan de wensen van boeren en jagers. In plaats van er alles aan te doen de beschermde status van deze soorten te waarborgen en op z'n minst grote vraagtekens te zetten bij de aanhoudende roep om bestrijding, gaan ze volledig mee in de overtuiging dat de minste vorm van overlast aanleiding hoort te zijn om te gaan schieten. Terwijl nimmer is aangetoond, dat hiermee een probleem definitief kan worden opgelost. En ook als duidelijk is dat zeldzame en bedreigde soorten hiervan onverbiddeijk het slachtoffer zullen worden.

Sovon

Provincies, ambtenaren, jagers, boeren, zijn er ook nog groeperingen in de samenleving waar we geen ruzie mee maken? Het is nog erger, ook bij je beste vrienden blijken zich soms dingen voor te doen, die je je in je stoutste dromen niet voor zou kunnen stellen. Op de jaarlijkse landelijke dag voor de vrijwillige vogeltellers van Sovon bleek ook de jagersvereniging met een standje te zijn uitgenodigd... Voor zeer velen volstrekt onverteerbaar, wie haalt het in zijn hoofd mensen uit te nodigen die er hun hobby van hebben gemaakt, om welbewust enorme schade aan te richten in de gebieden waar die vrijwilligers met hart en ziel jaar in jaar uit actief zijn? Kunnen het bestuur en de ledenraad zo naïef

en onwetend zijn dat zij denken dat er zoiets bestaat als het onschuldig oogsten en voorzichtig doden van vogels en zoogdieren? De verstoring, ook van zeldzame of bedreigde soorten, is bij iedere vorm van jacht onaanvaardbaar groot. Het aantal "vergissingen", onterecht geschoten beschermde soorten is ongetwijfeld enorm, maar controle daarop ontbreekt volledig.

Dat door de jacht, en uitsluitend door de jacht, werkelijk alle zoogdieren en vogels doodsbang zijn voor mensen, is van een onuitspreekbare schande en op zich al meer dan voldoende om elke vorm van jacht te verbieden. Dat men zich dit bij Sovon volstrekt niet heeft gerealiseerd, is verwijtbaar. Jagers geven al tientallen jaren naar schatting een miljoen euro per jaar uit, om hun imago te verbeteren. Inclusief een subsidie van het rijk. Met doorzichtige propaganda als gevolg: steeds meer vrouwen gaan jagen. Dus is het goed? Of zouden er ook domme vrouwen bestaan?

Het belangrijkste doel van de jagers is zich te kunnen presenteren als een noodzakelijke en nuttige organisatie. Al meer dan 40 jaar proberen zij daarom te worden uitgenodigd bij alle mogelijke manifestaties van natuur-, dieren- en milieuorganisaties. Alleen al de aanwezigheid van jagers betekent voor hen een enorm succes. Er hoeft verder helemaal niets te gebeuren. Al die jaren hebben wij dat actief en vaak met succes kunnen voorkomen. Dat uitgerekend Sovon de jagers ter wille wilde zijn, en niet uit overtuiging, maar uit angst voor relletjes, de jagers heeft laten weten dat ze niet welkom zijn, biedt weinig hoop voor de toekomst. Gelukkig kregen we overweldigend veel steun van vaak werkelijk zeer aangeslagen vrijwilligers van Sovon.

Onafhankelijk onderzoek

Die support hebben we hard nodig, om ook in de toekomst "merkwaardig gedrag" van alle mogelijke instanties op tijd te signaleren. Het is niet meer zo, dat wetenschappelijk onderzoek die kwalificatie altijd waar maakt. Laat staan, dat het strikt objectief en onafhankelijk plaats vindt. De uitdrukking "Wie betaalt, bepaalt" krijgt steeds meer betekenis. Rechters eisen steeds vaker een wetenschappelijke onderbouwing als er vergunningen of ontheffingen worden verleend. Nou, die kunnen ze krijgen. Geen standpunt zo onwaarschijnlijk, of er is wel een deskundige

die dat goedvol en tegen een ruime vergoeding wil verdedigen. En niet alleen bij het enorm gegroeide aantal adviesbureautjes, maar ook bij gerenommeerde instanties als Sovon en de Wageningen Universiteit zijn ze te vinden. Eerlijkheid maakt steeds meer plaats voor welbegrepen eigenbelang. Het wordt ook door anderen steeds vaker geconstateerd, maar er gebeurt nog niets. Het is hoog tijd, dat daar eens een mooi symposium aan gewijd wordt.

Zwanen

Gelukkig boeken we ook voorzichtige successen. Zo hebben we de plaatsing van de knobbelzwaan op de vrijstellingen lijst in de provincie Zuid-Holland aangevochten. Om daadwerkelijk afschot te voorkomen is een voorlopige voorziening aangevraagd, en deze is, met een overtuigende inhoudelijke argumentatie, verleend. In Zuid-Holland mogen dus geen zwanen geschooten worden en hopelijk blijft dit zo.

Ganzen

Ook wat betreft de schandalige praktijken wat betreft de pogingen tot "beheer" van ganzen zijn we bij verschillende rechtbanken gevorderd. Helaas moeten de procedures door de decentralisatie van het beleid naar de provincies in alle betrokken provincies worden gevoerd.

Nadat in Utrecht het vergassen van ganzen definitief van de baan was, na uitspraak door de Raad van State, volgden ontheffingen voor het schieten van zomerganzen in verschillende provincies. In Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Brabant kregen we gelijk van de rechter. Utrecht en Zuid-Holland gingen in hoger beroep, de zitting heeft op het moment dat u dit leest plaatsgevonden. De provincie Noord-Brabant heeft echter besloten om de uitspraak van de rechtbank te volgen, waarmee het schieten van zomerganzen in Noord-Brabant van de baan is.

We hopen natuurlijk dat deze successen snel tot goed beleid van de andere provincies zal leiden.

